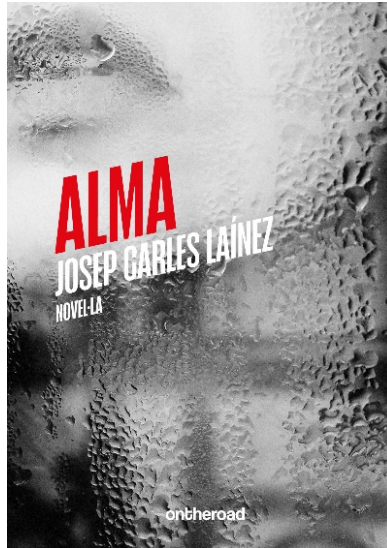

Eros i Tànatos en un món extingit

Autoria: Josep Carles Laínez

Títol: *Alma*

Editorial: Ontheroad, València, 2024

80 pàgines

El lector difícilment s'imaginarà, només mirant la portada, la singularitat d'aquesta lectura. Josep Carles Laínez (València, 1970), filòleg i escriptor polifacètic que ha conreat els tres grans gèneres literaris, ens sorprèn amb una novel·la breu que fusiona la ciència-ficció amb la literatura romànticoeròtica.

En realitat, *Alma* ja havia estat publicada en castellà l'any 1998 per l'editorial De la Mirada. Tanmateix, aquesta nova versió en valencià no és simplement una traducció, sinó una autèntica reelaboració. L'autor, que no amaga que aquest és un dels seus llibres preferits, l'ha revisada a fons per adaptar-la i fer-la més coherent amb la seua evolució personal. De fet, es tracta d'una novel·la profundament íntima; en entrevistes i presentacions, Laínez admet que el protagonista, Àtom, és el seu *alter ego*.

Malgrat les escasses 80 pàgines, no és una lectura lleugera des d'un punt de vista reflexiu. Cada pàgina condueix el lector a múltiples interrogants sobre la fragilitat de la vida, el sentit de l'amor i el sexe, i la possible autodestrucció de la societat. En un escenari futurista, que podria ser perfectament la ciutat de València —com el mateix autor suggereix—, ens endinsem en un paisatge urbà devastat, possiblement per una

catàstrofe natural o per l'evolució inevitable de la humanitat, un virus invasiu que ha acabat arrasant el planeta.

Enmig d'aquest món en ruïnes, sobreviu sense rumb el protagonista, Àtom, fins que un dia coneix la xica que dona nom al llibre. D'ella només sap el seu nom: ni cognoms, ni on viu. L'obra gira al voltant de l'obsessió d'Àtom per Alma, una relació freda i distant, sostinguda gairebé exclusivament pels seus encontres sexuals.

En la majoria d'aquests encontres, el desig i la mort es confonen, com si posar-se en risc fos l'única manera de sentir-se vius: "Açò també és l'amor, Àtom. Esperar la mort junts" (pàg. 34). En aquesta mena d'utopia esvaïda, on semblen haver-se dissolt els conceptes de relació amorosa i família, Alma desapareix per sempre. Davant d'aquesta pèrdua, Àtom s'obsessiona amb la idea de retenir-la d'alguna manera, aferrant-se tant a la tecnologia, que domina aquella societat, com al seu propi record.

El llenguatge té un paper fonamental en aquest relat. El lector hi trobarà intensos monòlegs interns del protagonista, carregats de sentiments i *pathos*, que contribueixen a recrear una atmosfera angoixant, en sintonia amb la realitat futura que l'autor descriu magistralment. Aquesta desesperació es transmet al lector, que sovint es veurà obligat a detenir la lectura per assimilar els sentiments atemporals que s'hi despleguen. Això és un dels grans encerts de l'obra, ja que aconsegueix connectar amb la condició humana a través d'un conjunt de valors i conflictes universals: la solitud, l'amor, la por davant la pèrdua, l'enyorança... Una llarga llista d'emocions que provoquen una profunda commoció.

Ara bé, una de les decisions més arriscades ha estat l'ús d'un dialecte de la llengua metropolitana que, possiblement, l'autor imagina com la forma de parlar en aquesta societat futura. Això es tradueix en l'ús d'expressions que són, en realitat, arcaïsmes, com 'ad ell/a' (pàg. 9 i 33), o col·loquialismes i altres formes no normatives, com per exemple: 'mentres' (pàg. 9, 55...), 'aixina' (pàg. 19, 34, 35...), 'rellonge' (pàg. 9, 29, 41...), 'estómec' (pàg. 10), 'certea' (pàg. 27), 'deixadea' (pàg. 13 i 42), 'flaccidea' (pàg. 58), 'per si a un cas' (pàg. 49), 'xàrcies' (pàg. 63) o 'vullc' (pàg. 15, 19, 21...). El principal inconvenient d'aquesta elecció és la manca de sistematicitat, ja que aquestes formes conviuen amb altres de normatives, com ara: 'així' (pàg. 14), i amb vocabulari més propi

de la varietat oriental de la llengua, com 'capvespre' (pàg. 13) o 'enjorn' (pàg. 31). No hauria de sobtar-nos aquesta elecció si analitzem la trajectòria literària de Laínez, qui sembla particularment interessat pel tema de la dialectologia i la promoció dels idiomes minoritaris, a jutjar per les seues publicacions en llengua asturiana des del 1991.

Cal dir que aquesta no és una lectura apta per a tothom. No només per la seua profunditat, que pot resultar colpidora i exigeix concentració, sinó també per algunes escenes sexuals descrites amb cruesa, en coherència amb el to de la novel·la. En certs moments, es fa referència de manera explícita a pràctiques de mutilació i tortura, cosa que fa que aquest siga un llibre recomanable exclusivament per a un públic adult. A més, el seu to trist i dramàtic no el fa ideal per a èpoques personals difícils, ja que l'optimisme hi és inexistent i convida a imaginar un futur desolador i nostàlgic.

Això no vol dir, de cap manera, que no siga una lectura valuosa i interessant. Ben al contrari: és encomiable que es publiquen obres arriscades i diferents, amb una combinació de gèneres tan singular i amb reminiscències de la ciència-ficció dels anys vuitanta i de les distopies que, després d'esdeveniments recents com la crisi sanitària de la COVID-19 o la DANA que ha arrasat ciutats pròximes a València els últims mesos, se'ns fan inquietantment pròximes. Per tot això, considere que és una lectura molt enriquidora per a qualsevol persona que es trobe en la disposició mental adequada per enfrontar-se als seus propis pensaments i submergir-se en una lectura profunda i reflexiva.

Sandra Pérez Ródenas